

Stefna menningar- og ferðamálasviðs Reykjavíkur
um fjölbreytta menningu í borginni
2017-2020

RÆTUR OG VÆNGIR

Listin að fagna litrófi menningar og tungumála

„Menningarleg auðlind borgarinnar er fólgin í íbúum hennar, einkum þeim sem skapa og vikka vitund borgarbúa fyrir hinum ýmsu menningarþáttum.“

Skilgreining ReykjavíkurAkademiunnar á hugtökunum; Menning, sérstaða, auðlind, rými.

Stefna menningar- og ferðamálasviðs Reykjavíkur
um fjölbreytta menningu í borginni
2017-2020

Starfshópur:

Kristín R. Vilhjálmsdóttir (formaður starfshóps), Borgarbókasafn Reykjavíkur
Ágústa Rós Árnadóttir, Borgarsögusafn Reykjavíkur
Harpa Rut Hilmarsdóttir, verkefnastjóri barnamenningar/skrifstofa MOFs
Klara Þórhallsdóttir, Listasafn Reykjavíkur
Kristín Viðarsdóttir, Reykjavík Bókmenntaborg UNESCO
Joanna Marcinkowska, Mannréttindaskrifstofa Reykjavíkurborgar
Sigtryggur Jónsson, Velferðasvið Reykjavíkurborgar
Sigrún Erla Egilsdóttir, Rauði krossinn

INNGANGUR

Samfélagið á Íslandi í dag er bæði fjölbreytt og litríkt. Það eru grundvallar mannréttindi fólks að geta verið virkir þátttakendur í menningarlífinu. Sem höfuðborg gegnir Reykjavík menningarlegu forystuhlutverki og byggir sjálfsmynd borgarinnar á skapandi hugsun, frumkvæði, fjölbreytileika og menningararfi. Menningarlífið er sprottið af frumkvæði og sköpunarkrafti íbúa. Það er drifið áfram af fjölda einstaklinga, samtaka og stofnana af ýmsu tagi sem þar leggja hönd á plóg. Menningarlíf höfuðborgarinnar er fjölskrúðugt og á að hlúa að fjölbreytileikanum. Hann er kjarninn í menningarlegri sjálfmynd borgarinnar.

Menning, listir og saga ýta undir samkennd og jákvæða forvitni um fjölbreytileika mannlífsins. Reykjavíkurborg hefur augun opin fyrir tækifærum sem auka gagnkvæman skilning, virðingu og jafnrétti og nýtir þau í þágu samfélagsins.

Þessari stefnu, og aðgerðum sem henni fylgja, er ætlað að tryggja að tillit verði tekið til þess nútíma samfélags sem lýst var hér að ofan.

Stefnan byggir meðal annars á farsælli reynslu fjölmenningsstarfs Borgarbókasafns Reykjavíkur þar sem list og sköpuner grunnur að samstarfi við ýmsa aðila í samfélaginu. Einnig hefur verið byggt á mannréttindastefnu Reykjavíkurborgar og litið til fjölmenningsstefnu Skóla- og frístundarsviðs Reykjavíkur, *Heimurinn er hér*. Þá hefur verið stuðst við skýrslu Evrópusambandsins, *How Culture and the Arts Can Promote Intercultural Dialogue in the Context of the Migratory and Refugee Crisis*.

LEIÐARLJÓS

Reykjavíkurborg hefur jafnræði borgaranna og mannréttindi að leiðarljósi í öllu starfi sínu eins og kveðið er á um í mannréttindastefnu hennar. Fjölbreytni menningarlífsins er viðurkennd og studd með tjáningarfrelsi að leiðarljósi.

Menningarstofnanir Reykjavíkurborgar hafa það að leiðarljósi að opna dyr sínar fyrir fjölbreyttum hópi gesta og vera vettvangur samveru, sköpunar og gagnvirkrar menningarlegrar samræðu. Gestum skal sýnd fagmennska, vinsemd, virðing, alúð og traust og menningarstofnanir Reykjavíkurborgar skulu vera aðgengileg gátt inn í fjölbreytt mannlíf og menningu þar sem ólíkar raddir fá hljómgrunn. Það er lykilatriði í starfinu að líta á fjölmenningu sem eitthvað sem tengist öllum borgarbúum og að einstaklingar séu ekki álitnir fulltrúar ákveðinna þjóða.

HLUTVERK

Stefnan liggur til grundvallar fjölmenningsstarfi á menningar- og ferðamálasviði Reykjavíkurborgar og byggir hún á menningarstefnu sviðsins. Titill stefnunnar, „Rætur og vængir“, gefur til kynna að öllum sé nauðsynlegt að rækta rætur sínar og sögu og jafnframt að auka við reynslu sína og lífsgæði með hvers kyns skapandi áskorunum. Listin er sameiginlegt tungumál okkar allra og gefur okkur tækifæri til að tengjast þvert á ólíkan bakgrunn.

„Menningarsviðið býður upp á sameiginlegan vettvang og grundvöll samstarfs, samráðs og skoðanaskipta. Virkt og öflugt menningarlíf sem birtist í fjölbreyttum menningarformum er mikilvægur þáttur í samfélagi þar sem allir eru með.“

Stefna Norrænu ráðherranefndarinnar í menningarsamstarfi 2013-2020

Samspil milli fjölbreyttra menningarheima og tungumála auðgar mannlíf borgarinnar. Allir eiga sér sína sögu hvaðan sem þeir koma og öll erum við borgarar heimsins. Í fjölmenningslegu samfélagi er það sameiginlegt verkefni borgarbúa að flétta saman þessar sögur og búa til nýjar í sameiningu. Menningarstofnanir eru miðstöðvar mannlífs, lista og menningar og þess vegna augljós vettvangur fyrir starfsemi sem sameinar fólk.

Allir eiga að geta speglað sig í menningarstarfi Reykjavíkurborgar og tekið virkan þátt í því. Hlutverk menningarstofnana er í sífelldri endurskoðun en þær taka tillit til vaxandi fjölbreytileika í samfélaginu og eru vakandi fyrir tækifærum til að sinna ólíkum samfélagshópum í daglegu starfi.

AÐGENGI OG GRASRÓT

MARKMIÐ

Að tryggja tækifæri fyrir fólk til að taka þátt í menningarstarfi á jafnréttisgrundvelli, þar sem ólíkar raddir fá áheyrn og fólk finnur til þess að það getur haft áhrif og eigi hlutdeild í samfélaginu.

Að listamenn sem ekki hafa íslenskan bakgrunn hafi greiðan aðgang að þátttöku og upplýsingum.

Að hvetja til samstarfs þvert á þekkingarsvið, óháð tungumálum og lífsviðhorfum þar sem listin er hið sameiginlega tjáningarform.

Menningarstofnanir Reykjavíkurborgar veita öllum borgarbúum tækifæri til að taka þátt í menningarstarfi og þær leggja rækt við grasrótastarf á sviði lista og menningar í borginni.

„Jafn aðgangur að ríkulegum og fjölbreytilegum menningarlegum tjáningarformum [...] og leiðum til að miðla þeim eru mikilvægir liðir í að styrkja menningarlega fjölbreytni og ýta undir gagnkvæman skilning.“

Samningur UNESCO um að vernda og styðja við fjölbreytileg menningarleg tjáningarform (2005)

Menningarlíf höfuðborgarinnar stendur öllum opið. Þannig getur hver og einn skynjað hlutdeild sína í því og tekið þátt á eigin forsendum sem og hvatt aðra til virkrar þátttöku. Að njóta menningar er ekki einangraður atburður, heldur heildarupplifun. Það felur í sér félagsskapinn, aðdragandann, ferðina, fræðsluna og samræðurnar. Markmiðið er að breikka þann hóp sem sækir menningarstofnanir og sporna gegn menningarlegri aðgreiningu.

Upplýsingar um styrki menningar- og ferðamálsviðs skulu vera aðgengilegar og meðal annars ná til samtaka og félaga innflytjenda. Styrkveitingar borgarinnar til menningarlífsins styðja við gróin verkefni sem hafa fundið sinn farveg og skulu auk þess hlúa að grasrótastarfsemi, sem oft er vísirinn að því sem koma skal.

VINSEMD OG VIRÐING

MARKMIÐ

Að menningarstofnanir séu aðgengilegar öllum. Þær njóti trausts og virðingar og séu eftirsóttir staðir til að hittast og dvelja á. Þar ríki vinsemd og virðing.

Að allir starfsmenn séu vel upplýstir og hæfir til að taka á móti gestum með fjölbreyttan bakgrunn og ólíkar tungumálaforsendur.

Að skapa vettvang þar sem markvisst er unnið að því að vinna gegn fordómum gagnvart ólíkri menningu, trúarbrögðum, þjóðerni, litarhætti og tungumálum.

Að skapa samkennd, virðingu og áhuga fyrir fjölbreyttri menningu.

Að fólk njóti sín í gefandi og vinalegum samskiptum og að skilaboðin séu þau að allir séu velkomnir og verðugir.

Að framlag til menningarlegs landslags borgarinnar sé okkar allra.

Gestum menningarstofnana Reykjavíkurborgar er sýnd alúð og virðing án tillits til uppruna, þjóðernis, stéttar, tungumáls, litarháttar, trúarbragða, lífs-, stjórnmálaskoðana, trúleysis, kyns, kynhneigðar, kynvitundar, kyntjáningar, kyneinkenna, aldurs, fötlunar, holdafars, líkamsgerðar, heilsufars, atgervis eða annarrar stöðu.

FRÆÐSLA OG VETTIVANGUR

MARKMIÐ

Að skapa vettvang þar sem fræðsla og viðburðir opni gátt inn í samfélagið og skapi tengsl milli fólks í gegnum listir og menningu.

Að ýta undir gagnvirkar menningarlegar samræður, fjölmenningsfærni og gagnkvæman skilning milli fólks.

Að búa til vettvang þar sem margbreytileiki samfélagsins fær hljómgrunn, þar sem fólk lærir hvert af öðru með virðingu að leiðarljósi.

Að rækta menningarlæsi, bæði hvað varðar eigin menningu og annarra.

Að efla sköpunarkraft barna og ungmenna.

Að varpa ljósi á styrkleika og fjölbreytta menningu barna og ungmenna.

Að auka möguleika allra barna í skóla- og frístundastarfi til að taka þátt í sköpun í gegnum margvísleg tjáningarform.

Að auka möguleika allra barna í skóla- og frístundastarfi til að njóta listar og menningar.

Að búa til vettvang fyrir fjölskyldur til að eiga samverustundir.

Menningarstofnanir Reykjavíkurborgar eru vettvangur fyrir sköpun, fræðslu og samræðu.

„Aðildarríki skuli virða og efla rétt barns til að taka fullan þátt í menningar- og listalífi, og skuli stuðla að því að viðeigandi og jöfn tækifæri séu veitt til að stunda menningarlíf, listir og tómstundaiðju.“

(Úr Barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna)

AÐGERÐAÁÆTLUN

Aðgerðaáætlun stefnunnar „Rætur og vængir“ verði hluti af uppfærðri aðgerðaáætlun menningar- og ferðamálasviðs árið 2018, enda kallast margar aðgerðir menningarstefnu borgarinnar á við stefnu Róta og vængja um fjölbreytta menningu í borginni 2017 – 2020.

Aðgerðir menningarstofnana skulu vera mælanlegar að því marki sem hægt er.

DÆMI UM NÝJAR AÐGERÐIR:

- Menningarstofnanir Reykjavíkurborgar vinni sérstaka aðgerðaráætlun um fjölmenningu í anda stefnunnar.
- Starfsfólk menningarstofnana sviðsins fái fræðslu um stefnuna og innleiðingu hennar.
- Stefnan sé sýnileg og virk í starfsemi menningarstofnana Reykjavíkurborgar, fyrir starfsmenn og gesti.
- Stefna og aðgerðaráætlun kynnt fyrir fjölbreyttum hópum samfélagsins.
- Menningarlegt litróf borgarbúa sé sýnilegt í starfsemi allra stofnana menningar- og ferðamálasviðs Reykjavíkur.
- Fræðsla og viðburðir eða önnur starfsemi hafi nauðsynlegar upplýsingar aðgengilegar á tungumálum þeirra hópa sem eru fjölmennastir í Reykjavík.
- Allar menningarstofnanir borgarinnar fari í samstarf við stofnanir, grasrótina, félög, samtök, tungumálhópa eða aðra hópa sem stuðla að fjölbreytni menningar.
- Borgarbókasafnið;

Norræn ráðstefna um fjölmenningarstarf Borgarbókasafnsins verður haldin í Veröld, 22. og 23. maí 2018, í samstarfi við Norrænu ráðherranefndarinnar og Íslensku UNESCO-nefndina.

Rafræn handbók um fjölmennningarlegt starf Borgarbókasafnsins síðan 2008; skráning og innblástur um samstarf við stofnanir, svið borgarinnar, listafólk, grasrótina o.fl.

HELSTU AÐGERDIR Í FARVEGI:

- Borgarsögusafn, Borgarbókasafnið, Listasafn Reykjavíkur, Bókmenntaborgin; Reykjavík Safari, árleg menningarleiðsögn á 6 tungumálum.
- Borgarsögusafn, Borgarbókasafnið, Listasafn Reykjavíkur; kynningar fyrir tungumálaskóla.
- Borgarsögusafn, Borgarbókasafn, Listasafn Reykjavíkur; Leiðsögumenn flóttafólks.
- Borgarbókasafnið: “Menningarmót – Fljúgandi teppi”, “Söguhringur kvenna”, “Café Lingua – lifandi tungumál”, “Heilahristingur – heimanámsaðstoð”, “Hvað er helst í fréttum”, “Kíktu á bókasafnið” kynningarmyndband á 9 tungumálum.
- Borgarsögusafn; Spilaverkefni, samstarf við Rauða krossinn.
- Borgarbókasafn; Nýtt heimskort Söguhrings kvenna, listsköpun haustið 2017.
- Listasafn Reykjavíkur; „Listin talar tungum.“ Verkefninu er ætlað að skapa vettvang þar sem fræðsla og viðburðir taka mið af þörfum fólks af erlendum uppruna. Það hlaut styrk úr Þróunarsjóði innflytjendamála.
- Reykjavík Bókmenntaborg UNESCO: Fjölbreytt samstarf og stuðningur við rithöfunda af ólíkum uppruna í Reykjavík.

**DÆMI UM SAMSTARFSADILA BORGARBÓKASAFNSINS Á SVIÐI FJÖLMENNINGAR
SEM ÁFRAMHALDANDI ÞRÓUN VERKEFNA MOF MUN BYGGJA Á:**

- Móðurmál - samtök um tvítýngi
- Rauði krossinn
- W.O.M.E.N. Samtök kvenna af erlendum uppruna
- Háskóli Íslands (Deild erlendra tungumála, námsgreinin íslenska sem annað mál)
- Veröld, Stofnun Vigdísar Finnbogadóttur
- Norræna húsið
- Reykjavík Bókmenntaborg UNESCO
- Leikskólar
- Grunnskólar
- Framhaldsskólar
- Tungumálaskólar
- Íslenskuþorpið
- Þjónustumiðstöðvar
- Myndlistarfólk
- Leiklistarfólk
- Ýmis önnur félög og einstaklingar

STEFNA MENNINGAR- OG FERÐAMÁLASVIÐS REYKJAVÍKUR
UM FJÖLBREYTTA MENNINGU Í BORGinni
2017-2020

RÆTUR OG VÆNGIR

www.reykjavik.is